

Posudek školitele na diplomovou práci

Autor DP: Bc. Barbora Chlupová

Téma DP: Podpora digitálního well-beingu na sociálních sítích

Školitel: Mgr. Kateřina Lukavská, Ph.D.

Cílem diplomové práce byl teoretický rozbor konceptu digitálního well-beingu (digitální pohody) se specifickým zaměřením na well-being na sociálních sítích. Digitální well-being je téma, které aktuálně značně rezonuje v české společnosti (je např. součástí vzdělávací koncepce Strategie 2030+), přičemž ale často bývá definován spíše vágně. To je dáno i tím, že digitální well-being se obvykle aplikuje na digitální technologie obecně, ignorujíc jejich odlišnou podstatu, přínosy i rizika. Autorka se svou prací snažila řešit oba tyto problémy (vágní a obecné definování). Jednak se zaměřila specificky na sociální sítě a klade si tedy otázku „Co znamená digitální well-being na sociálních sítích?“ Resp. „Jak používat sociální sítě, aby nedošlo k narušení well-beingu (pohody)?“ Opírá se přitom zejména o aktuální poznatky o vztazích mezi používáním sociálních sítí a well-beingem/ill-beingem. Vymezuje a představuje jednotlivé oblasti well-beingu, které mohou (na základě relevantních poznatků a teorií) být sociálními sítěmi ovlivněny, ať už pozitivně či negativně. Etablování těchto kategorií a jejich naplnění konkrétním obsahem/fenomény, které se váží k sociálním sítím, považuju za velký přínos práce (např. rozbor informačního přetížení v rámci kognitivně-motivační oblasti well-beingu). Domnívám se, že se jedná o unikátní počin i na mezinárodní úrovni. Považuji také za důležité poznamenat, že se autorka vydala cestou, kdy problematiku digitálního well-beingu spatřuje spíše jako zkoumání (a pozitivní ovlivňování) toho, jak digitální technologie specificky ovlivňují lidské kognitivní, motivační, emoční, sociální fungování, než jako analýzu a rozvoj specifických digitálních kompetencí (např. digitální gramotnosti). Domnívám se, že tento zásadně psychologický přístup k digitálnímu well-beingu je v rámci České republiky inovativní a potřebný. Zároveň je zřejmé, že tento přístup k autorce „nepřišel“, ale je důsledkem pečlivého studia zahraničních konceptualizací digitálního well-beingu.

Oceňuji, že autorka při zpracovávání diplomové práce postupovala samostatně, vyhledala relevantní literaturu a zorientovala se v ní do té míry, aby vytvořila relativně komplexní obraz o digitálním well-beingu na sociálních sítích, a zodpověděla výzkumné otázky, které si položila. Nejednalo se o snadný úkol, a to zejména díky velké roztříštěnosti konceptualizací digitálního well-beingu a i celého pole výzkumů vlivu sociálních sítí na člověka. Limitem práce je možná těžší čitelnost, kdy se přes veškerou snahu autorky nepodařilo vytvořit převážně lineární strukturu práce a objevují se občasné zacyklení např. při reportování vztahů mezi používáním sociálních sítí a well-beingem/ill-beingem. Jednotlivé dimenze digitálního well-beingu na sociálních sítích nejsou rozpracovány do stejné hloubky, což však je odrazem nerovnoměrné výzkumné pozornosti vlivu sociálních sítí na jednotlivé oblasti. Nejslabší je kapitola 3.2.5.4 (Dimenze osobnostních a sociálních proměnných), kdy autorka představuje studie o vztahu osobnostních rysů a používání sociálních sítí. Tato kapitola příliš konceptuálně nezapadá k ostatním a práce by se bez ní obešla. Pokud by autorka uvažovala o publikování svého modelu well-beingu na sociálních sítích, tak doporučuji podržet pouze jádrové kapitoly/dimenze: kognitivně-motivační (přetížení, infostres...), sociálně-emoční (POPC, FOMO...), fyzická (spánek, poruchy příjmu potravy).

Část zabývající se podporou digitálního well-beingu na sociálních sítích považuju za inspirativní a užitečnou pro rychlou orientaci profesionálů z oblasti psychologie, pedagogiky či preventivní vědy, kteří se mohou s problémy danými používáním sociálních sítí setkat ve své praxi. Autorčino zhodnocení současného stavu a identifikování opomenutých cílových skupin je zase důležité pro vyvíjení systémových řešení a změn (tj., např. pro zástupce organizací, kteří již v této oblasti preventivně či intervenčně působí).

Celkově se domnívám, že práce Barbory Chlupové je kvalitní a autorka jejím prostřednictvím prokázala schopnost samostatné vědecké práce.

V Praze 6.9. 2024

Mgr. Kateřina Lukavská, Ph.D.

Otázka pro diskuzi: Které z dílčích rizik užívání sociálních sítí považujete za nejdůležitější (prioritní k řešení) pro věkovou skupinu mladých dospělých?